

ձեալ մի և նոյն ձախորդութեան մէջ ինկած այս երկու հոգիքը, որ այնչափ անյարմար եղած էին իրարու. Մայրապետ կայսրուհին ամենեւին չբաժնուեցաւ կրօնաւոր կայսեր քովէն, մինչև անոր մահը: Պատմութիւնը չյիշատակեր ասկէ աւելի սրտաշարժ գէպ մը, և չպատմեր թէ ի՞նչ խօսեցան իրարու հետ վերջին տեսու թեան մէջ: Քանի մը օր տառապելէն վերջը՝ Ռոմանոս Դիոգիւնէս մեռաւ. ամենեւին գանգատ մը բերնէն չհանելով, Բրոդիի մէջ գինքը թաղեցին, ուր որ Եւդոքսիա մեծ յուղարկաւորութիւն մը ընել տուաւ: Իւր աճիւնը դեռ գտնուելու է Մարմարայի այգ. ապառաժներուն վրայ, խառն ուրիշ մոռցուած մարդկանց հետ: Եւդոքսիա նորէն դարձաւ իւր Վոսփորի խցիկն, և ջանաց իւր մատենագրութեանցը զբաղելով՝ քաղցրացնել իրեն դժբաղդութիւնը:

Շարունակելի

ԶՈԼՄԵՍ ԳԵՍԱԽՈՐՆ

ԱՆՅԵԱԼ սարի գտնուած եօթն գիսաւորաց մէջ՝ կայ մի գիսաւոր, որ իւր գտնողին և գտնուելու եղանակին համար՝ գուցէ միւսներէն աւելի հետաքրքրական ըլլայ: Սա նախ աչքով տեսանելի էր, իսկ գտնողը՝ պարոն Հոլմէս՝ պարզապէս աստեղագիտութիւն սիրող և հետամուտ անձ մ'էր ի լոնդրա:

Պր. Հոլմէս, որոյ անուամբ արդէն գիսաւորն այլ կոչուեցաւ, ինչպէս ըսինք՝ աստեղագիտութեան խորժող անձ մ'էր, և այս այնչափ՝ զի հազիւ թէ յարմար ժամանակ գտնէր՝ իսկոյն կը սկսէր երկնից հրաշալեաց զննութեամբ զբաղիլ: Եւ այսպէս ահա անցեալ տարւոյ նոյեմբերի սկիզբներն սկըսած էր Անդրոմեդի մեծ միգամածը և նոյն կողմի ուրիշ աստղերը դիտել:

Ամսոյն 6 կիրակի օրն երեկոյն՝ օդն շատ նպաստաւոր չէր երևեր, բայց և այնու հանդերձ իւր դիտակին տեսութիւնն չէր արգելուր. և երբ խռզարկուա փողբիկի դիտակաւ կը ջանար մեծ հեռադիտակն իւր ուզած տեղւոյն յարմարցնել, յանկարծ մեծ եղաւ իւր զարմանքն տեսնելով խուզարկուին մէջ՝ անտուր առարկայ մը նկարուած, զոր մինչև այն օր չէր տեսած, լաւ տեղեակ ըլլալով՝ հանդերձ երկնից այն մասին: Փութաց ինքն հեռագէտին մէջ նայիլ աւելի լաւ զննելու համար այս յանկարծածանօթ առարկայն. տե-

սածն յայտնապէս նոր գիտաւոր մ'էր, գլուխն կամ միջովայրը բոլորովին պայծառ: Բայց զժբաղդաբար դեռ երկնից մէջ նոր աստեղս գիրքն չորոշած՝ ամենբեր զայն ծածկեցին: Պր. Հոլմէս իւր սակաւ գիտողութիւններով՝ հազիւ անոր մերձաւոր դիրքը կրցաւ որոշել, զոր փութաց հետեւեալ օրը անմիջապէս հաղորդել իւր մի քանի բարեկամաց և Գրինվիլի գիտարանի աստեղագիտաց: Ութ նոյեմբերին՝ գիւտը ստուգեցին յիշեալ անձինք, յորոց ոմանք կրցեր էին գիտաւորն պարզ աչօք այլ տեսնել: Նոյն օր՝ եղածն հետազոտեցին ամէն տեղ, և զանազան գիտարաններէ իսկոյն այլ և այլ զննութիւնք կատարուեցան. բայց օդոյ անյարմարութեան համար զժուարաւ և սակաւ բան ստացան:

Պր. Հոլմէս մեզի նոյեմբեր 6 և 14 օրերուն գիտողութիւնքը միայն կը յայտնէ, անտարակոյս այն ժամանակուան Լոնդրայի օդոց խառնակութեան պատճառաւ. իսկ Գրինվիլի գիտարանն այս նոր երևոյթը կրցաւ հետազօտել 9 և 10 նոյեմբերի, և կը վկայէ թէ տեսածն պայծառ և աստեղական գիտաւոր մ'է: Էդիմբուրգի գիտարանէն տեսնուեցաւ 10 նոյեմբերի, որ շատ պայծառ էր՝ բայց փոքր քան զՄնդրոմեդի միգամածն:

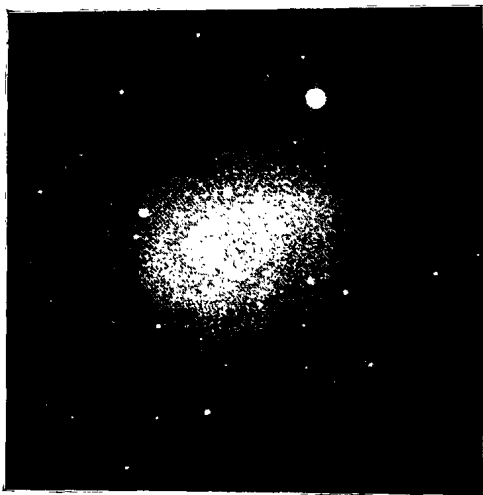
Պր. Հոլմէս 6 նոյեմբերի համարեցաւ թէ միգակերպ գիտաւորին տրամագիծն հաւասար ըլլայ 5'' աղեղան. 14ին՝ գլուխը իւր նախկին յստակութիւն և պայծառութիւնը չունէր. անոր մարմինն կազմող միգամածին ռահմանքը իրեն որոշ չէր երևեր, և բոլորակաձևութիւնն անկատար, և ներքին լուսափայլութիւնը՝ նուազ:

Չանազան գիտարաններէ գիտաւորի զրից նկատմամբ ստացուած որոշ գիտողութեանց օգնութեամբ, շատ աստեղահամարք՝ սկսան այս գիտաւորի երկնից մէջ գծած ուղին ծրագրել: Սակայն Հոլմէս գիտաւորը՝ խիստ դանդաղ կը շարժէր, զգիտարապէս իւր ընթացքն լինելով տեսնարեան մասագայրիւն ուղղութեամբ:

Այս պատճառաւ իւր գծած պարունակը ռահմանելն շատ զժուարին եղաւ: Ըստ արտաքին երևութին Հոլմէս գիտաւորն շատ կը նմանի Բիէլայի գիտաւորին. բայց վրան աւելցնելով միւս նորանոր գիտողութիւնք, յայտնի կը տեսնուի որ արեւային դրութեան մէջ նոր մանող այս գիտաւորը՝ պարբերական պիտի ըլլայ, գրեթէ ամէն եօթն տարի դարձեալ այց ելլելով: Այսմ ութ ամէն աւելի է որ սա իւր մերձակիւնէն անցեր է, հետևեալ լով երկրէն և արեւէն, և իւր պայծառութիւնը երազութեամբ սքողելով: Ասոր պարունակն այնքան փոքր կ'երևի որ հաւանօրէն մեր զօրաւոր գործիներով իւր պարունակի որ և է կիտի վրայ այլ որ գտնուի՝ պիտի կարենանք տեսնել զայն: Արդ եթէ նոր չըլլար՝ յիշաւի զարմանալի է որ այսպիսի պայծառ արփի մը ցարդ գտնուած չէր: Թե և այս գիտը մասամբ մը գիպուածական կրնայ համարուիլ, բայց եթէ Պր. Հոլմէս երկնից այն մասին ծանօթութիւն չունենար՝ չէր կարող գտնել: Հոս աւելորդ կը համարինք Պր. Հոլմէսի ջանից ներբողեան ընել, որովհետև արդէն իսկ իր անունն նո-

բազիւտ վարսամի վրայ դրոշմուած՝ լուսաւոր ճառագայթներով կերպով մը անմահից մէջ հիւ կուգայ :

Սրպէս զի մեր ընթերցողաց Պր. Հովմէսի գտած գիտաւորին երևութին կամ ձեռն նկատմամբ կատարեալ գաղափար մը տանք, ահա կը ներկայացընենք նոյեմբեր 14ին Պարիսու զիտարանէն հանուած անոր լուսանկարը, Պօղոս և Պրոսպէր Հենրիկեան պարոնայց ձեռքով, որ երկու ժամ տեւեց

(8^h 20^m—10^h 20^m): Նմանատիպ կադրապարը 5 անգամ ընդարձակուեցաւ, և գեղեցիկ օրինակ մը՝ զիտարանին ուղղիչ Պր. Տիսէրանդ՝ ներկայացուց գիտութեանց ճեմարանին 24 նոյեմբերի նստին ժամանակ: Միգա, կերպ գիտաւորիս պարագիծն յստակ գծած է, որ զրեթէ բոլորակ է, և բաւական թափանցիկ է, և միջէն կը տեսնուին բազմաթիւ աստեղք: Գլուխն՝ փալփուռ և արտակերպոն, բայց իւր պայծառութիւնն չի խափաներ ուրիշ նոյն սղղութեամբ ցլուցող աստեղաց տեսութիւնը. իսկ գէսին՝ ակար հետք մը միայն կայ: